

Received	Reviewed	Published	Doi Number
12.02.2017	25.02.2017	24.04.2017	10.18298/ijlet.1676

THE EFFECT OF OPEN-ENDED QUESTIONS AND MULTIPLE CHOICE QUESTIONS ON COMPREHENSION

Erol DURAN¹ & Betül Sezgin TUFAN²

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the effect of multiple choice questions and open ended questions on comprehension while evaluating the skills of reading comprehension of fourth grade students. The study group consists of one hundred thirty two, 4th grade students from primary schools in Uşak city center. In this research, the survey model was used. Two different data collection tools are used in this research. First data collection tool consists of twelve exams divided into two groups. First group contains multiple choice questions (two narrative texts, two informative texts). The second group contains open-ended questions. The exam consists of six texts and six paragraphs. As a second data collection tool, we used an interview form with four questions for focus group discussion. Fifteen students chosen with purposeful sampling were asked to answer these four questions and their responses were recorded in written form. The results indicate that the students were more successful in multiple choice exams rather than in exams with open-ended questions. The students take positive attitudes to multiple choice questions because they are used to this kind of questions and they have chance factor to find the right answer. No students have positive attitudes towards open-ended questions. When we compare the results of students on the paragraphs and on the texts, the scores are higher on the paragraphs. As a result of group interview conducted with fifteen students it was found that all the students prefer multiple choice exams to exams with open-ended questions.

Key Words: Assessment, Evaluation, Comprehension, Open-Ended Questions, Multiple Choice Questions

AÇIK UÇLU SORULAR İLE ÇOKTAN SEÇMELİ SORULARIN ANLAMAYI ETKİLEME DURUMLARI

ÖZET

Bu araştırma, İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerinin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli sorular ile açık uçlu soruların anlamaya etkilerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Uşak ili merkez ilkokullarından seçilen yüz otuz iki, ilkokul dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verilerinin toplanmasında iki farklı veri aracı kullanılmıştır. Birinci veri toplama aracı olarak toplam on iki sınavdan oluşan veri toplama aracı kullanılmıştır. Sınavlar iki gruba ayrılmıştır. Birinci grup sınav soruları çoktan seçmeli sorulardan (ikisi öyküleyici, ikisi bilgilendirici metin), ikinci grup sınav soruları ise açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Uygulanan sınavın altısı metinlerden, altısı ise paragraflardan oluşmuştur. İkinci veri toplama aracı olarak odak grup görüşmesi için hazırlanan ve dört sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Hazırlanan dört soru amaçlı örneklem yoluyla seçilen on beş öğrenciye yöneltilmiş ve verilen yanıtlar yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre öğrenciler yapılan sınav sonucunda çoktan seçmeli sınavlarda, açık uçlu sınav sonuçlarına göre daha başarılı olmuşlardır. Öğrenciler çoktan seçmeli sorulara bu soru türüne daha alışıktırlar, doğru cevabı bulmada şans faktörünün olması gibi nedenlerden dolayı daha olumlu tutum geliştirmişlerdir. Açık uçlu sorulara ilişkin hiçbir öğrenci olumlu fikir beyan etmemiştir. Aynı zamanda paragraf ve metinlerden elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında paragraflar kullanılarak yapılan sınav sonuçlarının metinlerle yapılan sınav sonuçlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. On beş öğrenciyle yapılan grup görüşmesi sonucunda sınav türü tercihleri soruların öğrencilerin tamamı çoktan seçmeli soru türünden oluşan sınav tipini açık uçlu sınav tipine tercih etmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Ölçme, Değerlendirme, Okuduğunu Anlama, Açık Uçlu Sorular, Çoktan Seçmeli Sorular

¹ Doç. Dr, Uşak Üniversitesi, erol.duran@usak.edu.tr

² Sınıf Öğretmeni, Uşak il Millî Eğitim Müdürlüğü, btl_szgn@hotmail.com

1. GİRİŞ

Eğitim-öğretim uzun bir süreçtir. Bu süreçte belirlenen hedeflere ulaşmak büyük önem arz etmektedir. Hedeflere ulaşma aşamasında ise karşımıza iki önemli unsur çıkmaktadır. Birisi “Ölçme” diğeri ise “ Değerlendirme”dir. Birbirinden ayrı düşünemediğimiz “ölçme ve değerlendirme” hedeflerin gerçekleşip gerçekleşmediğini, gerçekleştiyse ne kadarının gerçekleştiğinin belirlenmesinde önemli rol oynamaktadır. Ölçme ve değerlendirme öğrenme-öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Öğrencilerin başarılarını, gelişim durumlarını belirlemek, öğretim yöntemlerinin etkinliğini anlamak için yapılmaktadır (MEB, 2009, s. 157). Bu sebeple ölçme ve değerlendirme etkinlikleri, eğitim sisteminin her aşamasında, eğitim sisteminin kontrol ögesinin işlerliğinin sağlanabilmesi için yapılması zorunlu olan etkinliklerdir (Üstüner ve Şengül, 2004, s. 200).

Ölçme; belli bir nesnenin ya da nesnelerin belli bir özelliğe sahip olup olmadığının, sahipse sahip oluş derecesinin gözlenip; gözlem sonuçlarının sembollerle ve özellikle de sayı sembolleriyle ifade edilmesidir (Arıcı, 1972, s. 12; Tekin, 1993, s. 31; Turgut, 1997, s. 12; Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacioğlu, 2008, s. 183). Bir başka deyişle ölçme, bir şeyin miktarını ölçme sorunudur (Micheels & Karnes, 1968, s. 11). En sınırlı biçim de ise ölçme, “bir büyüklüğün gözlenip aynı cinsten bir birimle gösterilmesi” şeklinde tanımlanmaktadır (Kan, 200, s. 3) .Ölçme işleminde öğrencide belirlediğimiz davranışları gözleme ve bunları sayılarla ya da çeşitli sembollerle gösterme esastır. Gözlem sonuçlarını belirlerken objektif olmaya çalışmada, kullandığımız ölçme araçları etkili olmaktadır (Demirel, 1998, s.133).

Değerlendirme ise; ölçümlerden bir anlam çıkarmak ve ölçülen nesnelere hakkında bir değer yargısına ulaşmaktır (Binbaşoğlu, 1983, s. 11; Yılmaz, 1998, s. 13; Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacioğlu, 2008, s. 183). Birey ya da grubun süreç içindeki gelişim seyrinin ne olduğu; aynı süreç içinde çeşitli gruplar arasındaki farklılıkların olup olmadığını varsa hangi açılardan olduğu gibi irdelemeleri ve bu süreçteki değerlemeleri de kapsayan geniş bir kavramdır (Erkuş, 2006, s. 101). Değerlendirmede ölçme sonuçlarını belli bir ölçüte vurarak bir değer yargısına varıldığı için objektif olmak çok güç olmaktadır. Değerlendirme, günlük hayatımızda çok sık yapılan bir işlem olmasına karşın ölçme işlemine daha az yer verilmektedir (Demirel, 1998, s. 133). Değerlendirme eğitim öğretim süreci hakkında bir fikir edinmemizi sağlar. Öğrencilerin gelişim düzeylerinin belirleme de öğrenme ortamının düzenlenmesinde, eksikliklerin giderilmesinde, eğitim-öğretim faaliyetlerinin düzenlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Okullarımızda ilköğretimden yükseköğretime kadar öğrenciler çeşitli ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine tabi tutulurlar. Okullarda ölçme ve değerlendirme faaliyetleri şöyle olmaktadır. Yazılı ve sözlü sınavlar, performans ve proje çalışmaları, ürün dosyası, sınıf içi etkinlikler vb. Bu faaliyetler arasında öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarının ölçülmesinde hazırlanan sorular büyük önem arz etmektedir. Eğitim sistemimizin eğitim boyutunun, sorular ve bu sorulara verilen dönütleri ölçme ve değerlendirme üzerine kurulu dersek yanlış olmaz. Ölçme ve değerlendirmede kullanılan pek çok soru türü olmasına rağmen en sık kullanılan soru türleri açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli soru türleridir. Bu çalışmada açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli sorular konu edinilmiştir.

Çoktan Seçmeli Sorular

Bir sorunun, verilen yanıtlar arasından doğrusunu ya da en doğrusunu seçme kuralına dayalı sorulardır (Binbaşıoğlu, 1983, s. 45; Erkuş, 2006, s. 67; Özçelik, 2011, s. 139). Bir başka deyişle sorulan bir sorunun cevabını, verilen seçeneklerden doğru olanı bulup işaretlemeyle yapılan ölçme tekniğine çoktan seçmeli test denir (Demirel, 1998, s. 133). Çoktan seçmeli sorular, tek cevabı olduğundan bu tür testlerin en basit şeklidir (Micheels & Karnes, 1968, s. 156). Çoktan seçmeli sorular hem ezbere hem de düşünmeye dayalı soru çeşididir. İfade ve yorum gücünü geliştirmese de bilgiyi ölçmede önemlidir. Ancak Türkçe alan bilgisi açısından çok uygun bir soru türü değildir. Türkçe için önemli olan kelime hazinesi, ifade gücü, yorum, analiz ve sentez gibi üst düzey beceriler gerektiren öğrenmeler için yeterli olmayan soru türleridir (Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacioğlu, 2008, s. 191). Çoktan seçmeli testler, öğrenciye bilgisini ve düşündüklerini düzenleme ve dilediği şekilde ifade etme olanağı sağlamaz (Yıldırım, 1983, s. 144). Bu testlerde, cevaplayıcı, dilediği gibi cevap veremez. Öğrencinin vereceği cevap, sunulan seçeneklere bağlıdır. Öğrenciler, verilen seçeneklerden doğru cevabı veya verilen seçenekler arasından en doğru olanı bulup işaretlemektedirler (Tan, Kayabaşı ve Erdoğan, 2002, s. 333). Hâlbuki iyi bir ölçme ve değerlendirme sadece bilgi ve kavrama düzeyindeki bilişsel becerileri değil analiz, sentez ve uygulama düzeyindeki üst düzey bilişsel becerileri de içermelidir.

Öğretmenlerin etkin olarak çoktan seçmeli test maddelerini kullanabilmeleri için bu soru türünün çok yönlülük, geçerlilik, güvenilirlik, etkililik ve verimlilik gibi özelliklerinin farkında olması gerekir (Burton, Sudweeks, Merrill & Wood, 1991, s. 4). Çoktan seçmeli sorular sahip olduğu avantajlar nedeniyle birçok öğretmenin soru havuzu içerisinde yer alır. İlk olarak konuşma ve yazma gerektirmeden yalnızca seçerek cevap verilebilir. Özellikle yazılı ve sözlü anlatım becerileri gelişmemiş öğrenciler düşünme becerilerini bu soru türlerinde ortaya koyabilirler ikincisi ise belli bir zaman periyodu içinde açık uçlu sorulardan daha fazla soru ile öğrencilerin farklı yönleri hakkında bilgi edinilebilir (Brookhard, 2015).

Çoktan seçmeli soruların diğer üstünlüklerini şu şekilde ifade edebiliriz (Çetin, 2014, s. 101; Özçelik, 2011, s. 141):

- Bu tür sorular kısa sürede yanıtlanacağı için çok sayıda soru sorulabilir.
- Puanlama tamamen objektif olduğu için güvenilirlik düzeyini yükseltmektedir.
- Puanlanması kolaydır.
- Uygulanması ekonomik sorulardır.
- İlköğretim 3. Sınıftan başlayarak her eğitim kademesinde kolayca uygulanabilir.
- Madde ve test istatistikleri ön uygulama ile kestirildikten sonra defalarca kullanılabilir.
- Çoktan seçmeli soruların üstünlükleri yanında sınırlılıkları da vardır. Bunlar (Doğan, 2006, s. 293-294):
- Hatırlama dışındaki bilgileri ölçmediği gerekçesiyle eleştirilir.
- Çoktan seçmeli soruların hazırlanması özel bilgi ve beceri gerektirir.

- Tahminle doğru cevabı bulmaya çok elverişlidir. Şans eseri doğru cevabı bulma olasılığı yüksektir.
- Okuma hızı ve okuduğunu anlama becerisi alınacak puan üzerinde etkilidir Öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini ve yaratıcılıklarını sergilemelerini engeller. Bu soru tipinin en büyük eksikliği sentez düzeyinde bilgilerin ölçülmesinde yaşanan güçluktur (Bahar, Nartgün, Durmuş ve Bıçak, 2012, s. 43). Orijinal fikirler üretme, fikirleri organize ederek düşüncelerini açık bir şekilde ifade etme becerilerini geliştirmesine olanak tanımaz (Burton, Sudweeks, Merrill & Wood, 1991). Başka bir ifadeyle sorun çözme ve üst düzey düşünme becerilerinin değerlendirilmesinde yetersiz kalır.

Çoktan seçmeli sorular Türkçe derslerinde sık kullanılan soru türleridir. Ancak sadece bilgi ve kavrama düzeyindeki becerileri ölçmesinden dolayı tek başına kullanılması uygun değildir. Aynı zamanda bireylerin şans eseri doğru cevaba ulaşabilmeleri bu soru türünde mümkün olmaktadır. Bu nedenle üst bilişsel becerileri de ölçebilen soru türleri ile birlikte kullanıldığı takdirde daha yararlı olabilir.

Açık Uçlu Sorular

Bir emir veya soru kipinde verilen maddeye her öğrencinin kendi bilişsel düzeyine göre ve yazma becerisine göre serbestçe yanıt verdiği sorulara açık uçlu sorular denir (Erkuş, 2006, s. 67). Açık uçlu sorular, kişinin özgün ve yaratıcı düşünme gücünü ve yazılı anlatım becerisini ölçen soru türleridir. Bu soru türleri Türkçe alan bilgisinin çok yönlü olarak denenmesine imkân sağlar (Nuhoğlu, Başoğlu ve Kayganacioğlu, 2008, s. 195). Kısacası açık uçlu sorular bireyin kelime hazinesinin, ifade ve yorum gücünün gelişiminde ve diğer alanlardaki becerilerin ilerlemesinde oldukça etkilidir. Aynı zamanda bireyin üst bilişsel düzey becerilerini uygulama, soru ile ilgili bilgileri içerik analizi yapma, öğrencilere düşünme fırsatı sağlayarak düşüncelerini ortaya koyma fırsatı tanıyan soru türleridir (Brookhard, 2015).

Açık uçlu soruların üstünlükleri şu şekilde özetlenebilir:

- Karmaşık düzeydeki üst düzey becerileri ölçebilir (Gronlund,1967 Akt. Çetin, 2014).
 - Kolay hazırlanabilir sorulardır (Coffman, 1971 Akt. Çetin, 2014).
 - Bu tür soruları yanıtlamak yoğun bir hazırlık gerektirir bu nedenle öğrenci başarısını nispeten arttırır.
 - Şans eseri yanıt olanağı çok azdır (Meland, 2000 Akt. Çetin, 2014,s. 77).
- Açık uçlu soruların sınırlılıkları ise şu şekilde ifade edilmektedir:
- Çok sayıda soru sorulamaz ve puanlamada tam olarak objektiflik sağlanamayabilir (Doğan, 2006, s. 220; Özçelik, 2011, s. 127; Yılmaz, 2012, s. 182).
 - Puanlamada farklı değişkenler (yazı güzelliği, yanıtın uzunluğu ve kısalığı, yazılı anlatım becerisi vb.) etkili olabilir. Güvenilirliği düşüktür (Doğan, 2006, s. 220; Yılmaz, 2012, s. 182).

Açık uçlu sorular, öğrencilere yanıtlamaları için sunulurken öğrencilerin özgürce cevapladıkları soru türleridir. Öğrenciler cevaplarını diledikleri biçimde yazdıkları için yaratıcı yazma ve yaratıcı düşünce gücünün gelişimine katkı sağlar. Ancak sınırlı sayıda soru sorulabildiği için konunun geneline yönelik bir ölçme gerçekleştirilemez. Eğitim sistemimiz içerisinde okuyup puanlama zahmetli görüldüğü için fazla tercih edilmemektedir. Bu tür sorularda öğrencilerin okuduğunu iyi anlamlandırabilmeleri gerekmektedir. Ayrıca bu tür soruları yanıtlayabilmek için iyi hazırlanıp konuya hakim olmak gerekmektedir. Şans eseri bu soruları yanıtlamak mümkün olmaz. Bu nedenle açık uçlu sorulara ölçme ve değerlendirme çalışmalarında yer vermek değerlendirmenin daha doğru yapılmasına imkân sağlayabilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, çoktan seçmeli sorular ile açık uçlu soruların anlamayı etkileme durumlarını tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Paragraf ile metinlerde, çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların anlamayı ölçme durumları nedir?
2. Öğrencilerin; bu iki sınav türü (çoktan seçmeli sınav ve açık uçlu sınav) ile ilgili düşünceleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu araştırma da tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan bir araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanamaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme çabası gösterilmez (Karasar, 2010, s. 77).

Aynı zamanda verilerin elde edilmesinde "Odak Grup Görüşmesi" yapılmıştır. Odak grup görüşmesi, ılımlı ve tehditkâr olmayan ve önceden belirlenmiş bir ortamda; önceden belirlenmiş bir konu hakkında algıları elde etmek amacıyla dikkatle planlanmış bir tartışmalar serisidir (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s. 152). 7-16 kişi ile yapılabilir. Konu ile ilgili araştırma soruları 3-4 soruyu geçmemelidir.

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu iki gruptan oluşmaktadır. Birinci çalışma grubunu ilköğretim dördüncü sınıfa devam eden ve seçkisiz örnekleme tekniği (random) ile seçilen 132 öğrenci oluşturmaktadır. İkinci çalışma grubunu ise amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen on beş dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. On beş dördüncü sınıf öğrencisi ile odak görüşmesi yapılmıştır. Bu öğrenciler seçilirken sınıfta devamlı başarılı olan öğrenciler seçilmiş ve yaptığımız uygulamada çoktan seçmeli sınavlarda yüksek puan alıp açık uçlu sınavlarda önemli ölçüde puanını düşüren öğrenciler bu gruba dâhil edilmişlerdir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerinin toplanmasında iki farklı veri aracı kullanılmıştır. Birinci veri toplama aracı olarak toplam on iki sınav uygulanmıştır. Sınavlar iki gruba ayrılmıştır. Birinci grup sınav soruları çoktan seçmeli sorulardan (ikisi öyküleyici, ikisi bilgilendirici metin), ikinci grup sınav soruları ise açık uçlu sorulardan oluşmuştur. Uygulanan sınavın altısı uzun metinlerden, altısı ise kısa paragraflardan oluşmuştur. Soruların oluşturulması safhasında üç farklı yayın evine ait dördüncü sınıf kitabı kullanılmıştır (Ertuğrul, 2015; Uygun, 2014; Soydan ve Bayram, 2015). Bu aşamada yapılan uygulamalar Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1: Birinci Alt Probleme İlişkin Veri Toplama Süreci

	Amaç	1. Hafta		2. hafta		3. hafta	
		1. Sınav (30 dak)	2. Sınav (15 dak)	5.Sınav (30 dak)	6. Sınav (15 dak)	9. Sınav (30 dak)	10. Sınav (15 dak)
Uzun metinler (4 metin. 2 si öykü, 2.si bilgilendirici)	Ana fikri belirleme	Uzun hikâyelerle açık Uçlu Sorular Hikâye (6 soru. Her amaçtan bir soru)	Uzun hikâyelerle çoktan seçmeli Sorular Hikâye (6 soru. Her amaçtan bir soru)	Uzun hikâyelerle açık Uçlu Sorular Bilgilendirici (5 soru. Her amaçtan bir soru)	Uzun hikâyelerle çoktan seçmeli Sorular Bilgilendirici (5 soru. Her amaçtan bir soru)	Uzun hikâyelerle açık Uçlu Sorular Hikâye (6 soru. Her amaçtan bir soru)	Uzun hikâyelerle çoktan seçmeli Sorular Bilgilendirici (5 soru. Her amaçtan bir soru)
	Yardımcı Fikirleri belirleme						
	Başlık belirleme						
	Hikâye unsurlarını belirleme						
	Anahtar sözcükleri bulma						
	Çıkarım yapma						
	Amaç	1. hafta		2. hafta		3. hafta	
		3. Sınav (30 dak)	4. Sınav (15 dak)	7. Sınav (30 dak)	8. Sınav (15 dak)	11. Sınav (30 dak)	12. Sınav (15 dak)
Paragraf	Anahtar sözcükleri bulma	Paragraflarla açık uçlu sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)	Paragraflarla çoktan seçmeli sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)	Paragraflarla açık uçlu sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)	Paragraflarla çoktan seçmeli sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)	Paragraflarla açık uçlu sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)	Paragraflarla çoktan seçmeli sorular(10 soru. Her amaçtan iki soru)
	Anlamı bozan ifadeleri belirleme						
	Cümle sıralaması						
	Yarım bırakılmış paragrafı tamamlama						
	Çıkarım yapma						

İkinci veri toplama aracı olarak, odak grup görüşmesi için hazırlanan ve dört sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Sorular şöyle sıralanmıştır.

1. Sizlere uygulanan iki farklı türdeki sınavın sonuçları arasındaki puan farkı neden kaynaklanmış olabilir?
2. Çoktan seçmeli (test) sınavlarda daha yüksek puan almanızın sebebi ne olabilir?
3. Açık uçlu sorular ile yapılan sınavlarda daha düşük puan almanızın sebebi ne olabilir?
4. Bir tercih yapmanız istense hangi sınav türünü tercih edersiniz? Neden?

Hazırlanan dört soru amaçlı örneklem yoluyla seçilen on beş öğrenciye yöneltilmiş ve verilen yanıtlar yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Görüşme üç oturumda beşer kişilik öğrenci grubu ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin analiz edilmesinde SPSS programından yararlanılmış ve bağımlı gruplar t-Testi uygulanmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmada elde edilen bulgular ve bulgulara yönelik yorumlar, alt problem sırası dikkate alınarak sıralanmıştır.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Çalışma grubunun paragraf ve metinlerde, çoktan seçmeli ve açık uçlu soruların anlamayı ölçme durumları Tablo 2-3'te verilmiştir.

		Ortalama	ss)	Std.	En Düşük	En Yüksek	t	N	p
1	paragacikuc paragcoktan	-18,90152	19,67595	1,71257	-22,28939	-15,51364	-11,037	131	,000
2	paragacikuc metincoktan	-14,24242	22,06414	1,92044	-18,04151	-10,44334	-7,416	131	,000
3	paragacikuc metinacikuc	-4,35606	13,83387	1,20408	1,97409	6,73803	3,618	131	,000
4	paragcoktan metincoktan	-4,65909	19,99230	1,74011	1,21675	8,10144	2,677	131	,008
5	paragcoktan metinacikuc	-23,25758	21,85994	1,90266	19,49365	27,02150	12,224	131	,000
6	metincoktan metinacikuc	-18,59848	22,71054	1,97670	14,68810	22,50887	9,409	131	,000

Tablo 3. Bağımlı Gruplar İstatistiği					
		Ortalama	N	Std. Sapma	Std. Hata
1	paragacikuc	44,4697	132	22,26024	1,93750
	paragcoktan	63,3712	132	29,33419	2,55321
2	paragacikuc	44,4697	132	22,26024	1,93750
	metincoktan	58,7121	132	29,22420	2,54364
3	paragacikuc	44,4697	132	22,26024	1,93750
	metinacikuc	40,1136	132	23,10337	2,01089
4	paragcoktan	63,3712	132	29,33419	2,55321
	metincoktan	58,7121	132	29,22420	2,54364
5	paragcoktan	63,3712	132	29,33419	2,55321
	metinacikuc	40,1136	132	23,10337	2,01089
6	metincoktan	58,7121	132	29,22420	2,54364
	metinacikuc	40,1136	132	23,10337	2,01089

Tablo 2-3 incelendiğinde çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınav sonuçları ile açık uçlu sorulardan oluşan sınav sonuçları, metin ya da paragraf olması kriteri dikkate alınarak birbirleri ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmada altı farklı eşleştirme ortaya çıkmıştır.

Eşleştirme sonuçları incelendiğinde, eşleştirme 1’de (paragraf açık uçlu- paragraf çoktan seçmeli) paragraf açık uçlu sınav ortalamasının (X) 44,50; paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının 63,40 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının yaklaşık 19,00 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırmanın bulguları bu sonucu manidar düzeyde ($p < 0,005$) desteklemektedir. Eşleştirme 2’de (paragraf açık uçlu- metin çoktan seçmeli) paragraf açık uçlu sınav ortalamasının 44,50; metin çoktan seçmeli sınav ortalamasının 58,70 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında metin çoktan seçmeli sınav ortalamasının yaklaşık 14,00 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum istatistikî olarak da desteklenmektedir. Eşleştirme 3’te (paragraf açık uçlu- metin açık uçlu) paragraf açık uçlu sınav ortalamasının 44,50; metin açık uçlu sınav ortalamasının 40,10 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında paragraf açık uçlu sınav ortalamasının 4,40 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Eşleştirme 4’te (paragraf çoktan seçmeli- metin çoktan seçmeli) paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının 63,40; metin çoktan seçmeli sınav ortalamasının 58,70 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının yaklaşık 4,70 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak anlamlı bir farklılık görülmemiştir. ($P > 0,005$) Eşleştirme 5’te (paragraf çoktan seçmeli- metin açık uçlu) paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının 63,40; metin açık uçlu sınav ortalamasının 40,10 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında paragraf çoktan seçmeli sınav ortalamasının 23,70 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Eşleştirme 6’da (metin çoktan seçmeli- metin açık uçlu) Metin çoktan seçmeli sınav ortalamasının 58,70; metin açık uçlu sınav ortalamasının 40,10 olduğu görülmektedir. Ortalamalar dikkate alındığında metin çoktan seçmeli sınav ortalamasının 18,00 puan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu eşleştirmeler sonucunda, açık uçlu sınav sonuçlarına göre çoktan seçmeli sınav ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Yine paragraf ve metinlerden oluşan sınav ortalamalarının karşılaştırılması

sonucunda paragraf ile yapılan sınav sonucunda elde edilen ortalamalarının metinlerden elde edilen sonuçlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenciler sınavlarda anlama düzeylerinin metin türlerine göre paragraflarda daha yüksek olduğu, soru türlerinde ise çoktan seçmeli sorularda daha yüksek puan aldıkları gözlenmiştir.

Sonuç olarak yapılan sınavlar neticesinde paragraf ve metinler kullanılarak yapılan sınav sonucu ortalamaları incelendiğinde paragraf çoktan seçmeli sınavlar ve metin çoktan seçmeli sınav ortalamaları lehine bir sonuç olduğu görülmektedir. Öğrenciler hem paragraf çoktan seçmeli sorularla hazırlanan sınavlarda hem de metinlerden oluşan çoktan seçmeli sınavlarda açık uçlu sorulara göre daha yüksek not aldıkları görülmektedir. Açık uçlu sınavların tamamında öğrenci ortalamalarının düşük olduğu görülmüştür.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Öğrencilerin açık uçlu ve çoktan seçmeli sınavlar ile ilgili görüşleri şu şekildedir: Odak grup görüşmesinde toplam on beş dördüncü sınıf öğrencisi ile görüşülmüştür. Görüşme üç oturumda beşer kişilik öğrenci grubu ile gerçekleştirilmiştir. Görüşmede öğrencilere, dörder soru yöneltilmiştir. Öğrencilerin bu sorulara verdikleri cevaplar “benzer ya da aynı cevaplar” kriteri dikkate alınarak özetlenmiştir. Özetlerken öğrencilerin söylediklerini birebir almaya dikkat edilmiştir. Anlatım bozukluğu olan cümleler ise düzeltilerek verilmiştir. Öğrenciler Ö1,Ö2 şeklinde kodlanmıştır.

1. Sizlere uygulanan iki farklı türdeki sınavın sonuçları arasındaki puan farkı neden kaynaklanmış olabilir?
 - *Sınavlar farklı türde yapıldığı için farklı sonuçlar aldık. Birisi daha çok uyguladığımız sınav türü. Okulda daha çok teste alışkımız. Birini daha az kullanıyoruz. Bu nedenle sonuçlarımız farklı çıktı(Ö1,Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö12, Ö15).*
 - *Klasik sınav türüne çok alışkın değiliz. Testi çok sık uyguluyoruz. Bu yüzden iki sınav sonucumuz farklı çıktı(Ö2, Ö4,Ö10,Ö11,Ö13,Ö14).*

Öğrencilerle yapılan görüşmeler sonrasında öğrencilerin bir bölümü iki sınav arasındaki puan farklılığını çoktan seçmeli başka bir deyişle test türünü okulda çok sık kullanmalarına bağlarken, bir diğer öğrenci grubu ise açık uçlu sorularla çok sık sınav yapmadıklarını bu yüzden farklı sonuçlar alındığını belirtmişlerdir.

2. Çoktan seçmeli (test) sınavlarda daha yüksek puan almanın sebebi ne olabilir?
 - *Çoğunlukla evde test çözdüğümüz için çoktan seçmeli sorularda daha başarılı olduğumuzu düşünüyorum(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö10,Ö14,Ö15).*
 - *Evde daha çok test çözüyoruz. Ders kitaplarımızın dışında yaprak test ve kaynak kitaplarımızdan çoktan seçmeli soruları sürekli çözüyoruz. Bu yüzden daha başarılıyız diye düşünüyorum (Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö11,Ö12,Ö13).*

Öğrenciler çoktan seçmeli sınavlarda başarılı olmalarının sebebi olarak evde ve okulda çoğunlukla test çözdüklerini özellikler kaynak kitaplar yardımı ile test etkinliklerine daha fazla zaman ayırıyor olmalarını göstermişlerdir.

3. Açık uçlu sorular ile yapılan sınavlarda daha düşük puan almanızın sebebi ne olabilir?
 - *Açık uçlu sınavları çok uygulamıyoruz. Okulda az uyguladığımız için alışık değiliz ve yazarak cevap vermek zor geliyor. Bu nedenle daha başarısız olduk diye düşünüyorum (Ö3,Ö5,Ö6,Ö7,Ö9,Ö12,Ö14).*
 - *Klasik sınavlarda soruların cevaplarını her zaman hatırlayamayabiliyorum. Testlerdeki gibi bize ipucu vermiyor. Bu nedenle başarımız düşük olabilir(Ö1,Ö2,Ö4,Ö8,Ö10,Ö11,Ö13,Ö15).*

Klasik sorularla yapılan sınavlarda neden daha düşük puan aldıklarına öğrencilerin bir bölümü okulda az uyguladıklarını ve yazarak cevap vermenin zorluğunu sebep gösterirken bir bölümü ise klasik sınavlarda cevapları hatırlamanın güç olduğunu ve testlerdeki gibi ipucu vermemesinden dolayı düşük puan aldıklarını ifade etmişlerdir.

4. Bir tercih yapmanız istense hangi sınav türünü tercih edersiniz? Neden?
 - *Çoktan seçmeli sorular ile yapılan sınav türünü tercih ederim. Çoktan seçmeli soruları (test) çözmek daha kolay. Yazmak zahmetli ve zor geliyor. Test türü soruları çözmeye çok alıştım. Pratikleştirdim. Evde ve okulda sıkça uyguluyorum. Açık uçlu sınavı tercih etmek istemem. Sınavlarda da karşımıza test türü sorular çıkıyor. Bu nedenle test ile yapılan sınavları daha çok seviyorum(Ö1,Ö2,Ö3,Ö4,Ö5,Ö6,Ö7,Ö8,Ö9,Ö10,Ö11,Ö12,Ö13,Ö14,Ö15).*

Öğrencilere bir sınav türünü seçmeleri gerektiğinde hangisini seçersiniz sorusuna öğrencilerin tamamı çoktan seçmeli test tekniğini seçeceklerini belirtmişlerdir. Açık uçlu sorular olsun diyen öğrenci olmamıştır. Bu da eğitim sistemimizin ilk kademelerinde test tekniğinin ne kadar yaygın kullanıldığının göstergesidir. Çünkü ilerleyen yıllarda öğrenciler bu teknikle yapılacak sınavlarla karşı karşıya kalacaklarından dolayı bu soru türüne okullarda ağırlık verilmektedir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğrenciler yapılan sınav sonucunda çoktan seçmeli sınavlarda, açık uçlu sınav sonuçlarına göre daha yüksek puan almışlardır. Aynı zamanda paragraf ve metinlerden elde edilen sonuçlar karşılaştırıldığında paragraflar kullanılarak yapılan sınav sonuçlarının metinlerle yapılan sınav sonuçlarından daha yüksek olduğu görülmüştür. Çoktan seçmeli sınavlarda cevap şıklarının öğrencilere kolaylık sağlaması, cevap ile ilgili ipucu vermesi, şans faktörü gibi nedenlerden dolayı çoktan seçmeli sınav sonuçları, açık uçlu sınav sonuçlarından daha yüksek puana sahip olmuştur. Açık uçlu sınavlarda öğrencinin okuduğunu anlama düzeyinin cevaplama büyük rol oynaması elde edilen başarıyı etkilemiştir. Konuya yeterince hakim olamama ve bilgilerin sınav esnasında hatırlanamaması açık uçlu sorularla yapılan sınavlarda öğrencilerin daha düşük puan almalarına nedeni olarak görülebilir. Bu sonuçtan hareketle çoktan seçmeli soruların öğrencinin anlama, düşünme ve eleştiri becerilerini

geliştirmediği tam aksine olumsuz etkilediği görülmektedir. Temizkan ve Sallabaş'ın (2011) yaptığı araştırmada elde ettikleri bulgulara göre, öğrenciler okuduğunu anlama düzeyi açısından çoktan seçmeli sorularda açık uçlu sorulardan daha başarılı olmuşlardır. Bu sonucun araştırmamızla örtüştüğü söylenebilir. Üstüner ve Şengül'ün(2004) yaptığı araştırma çoktan seçmeli testlerin, öğrencilerin belli bir konu üzerinde düşünme, düşündüklerini yazılı ve sözlü olarak ifade etme becerisini olumsuz etkilediği sonucunu ortaya koymuştur. Bu araştırmaların aksine Gültekin ve Çıkrıkçı Demirtaş (2012)'ın yaptığı araştırmada 8. sınıf öğrencilerinin matematik başarısına ilişkin sonuçlarda açık uçlu maddelerden oluşan testin, çoktan seçmeli testlere göre daha fazla bilgi verdiği sonucunu ortaya koymuştur. Attali, Laitusis ve Stone (2016)'nın 8. sınıf öğrencileri ile yaptıkları araştırmada açık uçlu sorular ve çoktan seçmeli sorularda cevapları yeniden düzenleyip anında geri bildirim yapma tepkilerindeki farklılıkları incelemişler ve açık uçlu sorularda öğrencilerden gelen yanıtların çoktan seçmeli sorulara daha dikkatli ve açıklayıcı bilgi verdikleri görülmüştür. Birgili (2014)'nin 8. sınıf öğrencileri ile yaptığı araştırmada ise açık uçlu soruların öğrencilerin bilişsel stratejilerini daha fazla çalıştırdığı ve açık uçlu soruları çözerken daha fazla emek sar ettikleri görülmüştür. Başaran'ın (2013) yaptığı bir başka araştırmada çoktan seçmeli testlerde paragrafın tam olarak anlaşılmadan soruların cevaplanabileceği bu nedenle okuduğunu anlama düzeyini çoktan seçmeli sorularla ölçmenin sağlıklı olmayacağı sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak bazı araştırmacılar çoktan seçmeli soruların uygun şekilde hazırlanmış diğer soru türleri ile kullanıldığında öğrencilerin anlama düzeylerinin ölçülmesinde güvenilir ve etkili olabileceğini vurgulamışlardır (Bacon, 2003; Buckles & Siegfried, 2006).

Bu sınav sonuçlarından hareketle on beş öğrenciyle yapılan grup görüşmesi sonucunda sınav türü tercihleri sorulan öğrencilerin tamamı çoktan seçmeli soru türünden oluşan sınav tipini açık uçlu sınav tipine tercih etmişlerdir. Öğrenciler çoktan seçmeli sorulara bu soru türüne daha alışık olmaları, doğru cevabı bulmada şans faktörünün olması gibi nedenlerden dolayı daha olumlu tutum geliştirmişlerdir. Açık uçlu sorulara ilişkin hiçbir öğrenci olumlu fikir beyan etmemiştir. Öğrencilerin okuduklarını anlamakta güçlük çektikleri ve bunu yazılı olarak ifade etmekte zorlandıkları için açık uçlu sorulara yönelik olumlu tutum sergilemedikleri söylenebilir.

Eğitim- öğretim sürecinde ilkokul dördüncü sınıftan itibaren ölçme ve değerlendirme faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yapılmaya özen gösterilmesi gerekmektedir. Öğrencilerin tek tip soru türleri ile değerlendirilmeleri yerine, kendilerini ifade edebilecekleri farklı soru türleri ile değerlendirilmeleri kendilerini doğru ifade etmelerine katkı sağlayacaktır. Çoktan seçmeli sorular ve açık uçlu sorular, uygun şekillerde hazırlanarak ölçme ve değerlendirme faaliyetlerine dâhil edilebilirler.

KAYNAKÇA

- Arıcı, H. (1972). *İstatistik yöntemler ve uygulama*. Ankara: Hacettepe Basımevi.
- Attali, Y., Laitusis, C. & Stone, E. (2016). Differences in reaction to immediate feedback and Opportunity to Revise Answers for multiple-choice and open-ended questions. *Educational and Psychological Measurement*,76(5),787-802.

- Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S. ve Bıçak, B. (2012). *Geleneksel tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Binbaşıoğlu, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Binbaşıoğlu.
- Birgili, B. (2014). Open Ended questions as an Alternative to multiple choice: Dilemma in Turkish Examination System, The Degree of Master of Science. Ankara: Middle East Technical University.
- Bacon, D. R. (2003). Assessing learning outcomes: A comparison of multiple-choice and short-answer questions in a marketing context. *Journal of Marketing Education*, 25, 31–36.
- Brookhard, S.M. (2015). Making the most of multiple-choice. *Educational leadership*, 73, 36-39.
- Burton, S. J., Sudweeks, R. R., Merrill, P. F. & Wood, B. (1991). *How to prepare better multiple choice test items: Guidelines for university faculty*. Brigham: Young university testing services and the department of instructional science publishing.
- Buckles, S., & Siegfried, J. J. (2006). Using multiple-choice questions to evaluate in-depth learning of economics. *Journal of Economic Education*, 37, 48–57
- Çetin, B. (2014). *Bilişsel alan davranışlarının ölçülmesi*. Gömleksiz, G. ve Erkan, S. (Ed) *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel.
- Demirel, Ö. (1998). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Doğan, N. (2006). *Çoktan seçmeli testler*. Atılğan, H. (Ed.). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Anı.
- Erkuş, A. (2006). *Sınıf öğretmenleri için ölçme ve değerlendirme kavramlar ve uygulamalar*. Ankara: Ekinoks.
- Ertuğrul, Ş. (2015). *Akıllı damla Türkçe*. 4. İstanbul: Damla.
- Gültekin, S. ve Çıkrıkçı Demirtaşlı, N. (2012). Çoktan seçmeli, açık uçlu ve karma testlerden sağlanan bilginin madde tepki kuramına dayalı olarak karşılaştırılması. *İlköğretim Online*, 11(1), 251-263.
- Kan, A. (2006). Ölçmenin temel kavramları. Atılğan, H. (Ed.). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2010) *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- MEB (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu*(1- 5. sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Micheels, W.J. & Karnes, M.R. (1968). *Eğitimde başarının ölçülmesi*. (Çev. İbrahim Yurt). Ankara: Ankara Ajans.
- Nuhoğlu, M.M., Başoğlu, N. ve Kayganacıoğlu, S. (2008). *Türkçe öğretiminde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Nobel.
- Özçelik, D. (2011). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem.
- Sadık, U. , Gençay, A., Özgüller, M. ve Dağlı, D. (2014). *Uygun Pratik Türkçe 4.*, İstanbul: Yazın
- Soydan, E. ve Bayram, Ö. (2015). *Türkçe Konu Anlatımlı Soru Bankası 4*. Ankara: Koza.
- Tan, Ş., Kayabaşı, Y. ve Erdoğan, A. (2002). *Öğretimi planlama ve değerlendirme*. Ankara: Anı
- Temizkan, M. ve Sallabaş, M. E. (2011). Okuduğunu anlama becerisinin değerlendirilmesinde çoktan seçmeli testlerle açık uçlu yazılı yoklamaların karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 207-220.

-
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı.
- Turgut, M. F. (1997). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları*. Ankara: Tıpkı Basım
- Üstüner, A. ve Şengül, M. (2004). Çoktan seçmeli test tekniğinin Türkçe öğretimine olumsuz etkileri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 197-208.
- Yıldırım, C. (1983). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, H. (1998). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Konya: Mikro.
- Yılmaz, A. (2012). Ölçme ve değerlendirmede testler. Karip, E. (Ed.). *Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Pegem.